

1. Een vreselijk moment

Rond een sterfbed komen mensen soms op een bijzondere manier bij elkaar. Wat een wonder, een prachtig wonder! Ik moest daaraan denken bij het lezen van dit gedeelte, over de kruisiging van Jezus. Dit moeilijke gedeelte. Tenminste, ik weet niet hoe dat met u is, maar altijd weer voel ik in deze dagen dat enorme gewicht, de zwaarte van deze vreselijke geschiedenis: Jezus die wordt gemarteld, geslagen, die de spijkers door Zijn handen en voeten geslagen krijgt, en die daar dan hangt dood te bloeden aan het kruis. Er is natuurlijk een hoop romantiek omheen, en er schitterende liederen over dat kruis, prachtige muziek, en ik zing het ook graag en ik vind het heerlijk om ernaar te luisteren, maar tegelijkertijd is er natuurlijk helemaal niets romantisch aan. Het is één grote barbaarse pijnbank, één afschuwelijke schending van het recht.

Toen Maria en Jozef, nu zo'n 33 jaar geleden, met hun baby Jezus in de tempel kwamen, was daar een oude man, Simeon. En Simeons ogen glinsterden, want hij wist het: 'Dit kind, hier, dit kleine ventje is de Verlosser, door God beloofd, door de Here gezonden om ons als mensen te redden, om ons te verlossen.' Simeon zong een loflied, maar daarna keek hij Maria heel ernstig aan. 'Maria,' zei hij, 'op een dag zal er door uw ziel een zwaard gaan.'

En nu is het zover. Daar hangt Hij, haar Zoon, de Messias, de Koning der Joden, daar hangt Hij, te lijden, te sterven. Ongetwijfeld is dit voor haar het moeilijkste moment uit haar hele leven. Ze staat daar en ze kijkt, hoe Hij worstelt met de pijn, hoe Hij snakt naar adem, hoe Hij kreunt en krimpt van de intense pijscheuten die door Zijn lichaam trekken. Jezus, de Zoon van God, en hier op aarde: haar Zoon. Naast haar staat haar zus, zo vertelt Johannes in vers 25. Wie is die zus? Nou, dat weten we niet zeker, maar we hebben wel een paar aanwijzingen. Over dit groepje vrouwen bij het kruis wordt namelijk ook verteld door Mattheüs en door Markus. En als je die teksten vergelijkt, dan worden er vier vrouwen genoemd. Drie van hen heten Maria: Maria, de moeder van Jezus, dan Maria van Magdala, en de derde is Maria van Klopas, zij is de moeder van Jakobus en Jozef of Joses. En dan is er die vierde. Die vierde, dat is de vrouw van Zebedeüs, zegt Mattheüs, de moeder van Johannes en Jakobus. En Markus zegt: die vierde, dat is Salome. En hier zegt Johannes: die vierde, dat is de zus van Maria, de moeder van Jezus. Als het in die drie berichten nu gaat over dezelfde vrouw, en dat is wel waarschijnlijk, dan staat naast Maria haar zus Salome, de moeder van Jakobus en Johannes. Johannes, de discipel van Jezus, de discipel die ook het Evangelie naar Johannes heeft geschreven. Als dat inderdaad klopt, dan was Jezus dus een neef van Johannes.

2. Jezus zorg gaat tot het uiterste

Terwijl ze daar staan, die vier vrouwen, en Johannes, en de andere discipelen, terwijl ze daar staan en ze kijken naar dat helse schouwspel, kijkt Jezus opeens Zijn moeder aan. Met inspanning van al Zijn krachten perst Hij er een paar woorden uit: 'Vrouw, zie uw zoon!' En dan kijkt Hij naar Johannes, en zegt: 'Zie, uw moeder.' 'Kijk maar Johannes, daar! Zij is voortaan: jouw moeder!'

Waarom doet Jezus dat? Wat gebeurt er hier, op die heuvel Golgotha? Weet u wat er hier gebeurt? Hier is een Zoon, die bijna sterft, maar voordat Hij heengaat, zorgdraagt voor het welzijn van Zijn moeder. Jezus is de oudste Zoon van Maria, en ook al is Hij de Messias, Hij ontrekt Zich niet aan die verantwoordelijkheid. Nee, júíst als Messias is Hij

degene die Gods wet ten volle vervult, ook dat gebod: 'Eert uw vader en uw moeder.' Hij is zorgzaam tot het einde, tot het bittere einde. Want dáárvoor hangt Hij juist aan het kruis! Om te zorgen voor mensen. Om mensen het leven te geven! Om mensen te redden van hun zonden! Weet u nog hoe dat gebod verder gaat? 'Eert uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengt worden in het land dat de HERE, uw God, u geven zal.' Jezus dagen worden niet verlengd, maar Hij eert Zijn moeder, opdat háár dagen verlengd worden. Hij hangt aan het kruis, opdat ónze dagen verlengd worden. Hij is één en al liefde, één en al zorg, en daarom laat Hij Zijn moeder niet achter zonder zorg. Nee, Hij wijst iemand aan, die de zorg voor haar zal overnemen.

U denkt misschien: 'Jozef en Maria hadden toch samen ook nog zonen? Maria had toch nog meer kinderen? Waar zijn die in dit plaatje?' Ja, dat is nou juist het pijnlijke. Die zonen van Jozef en Maria, die laten het hier afweten. Zij geloven niet in Jezus. Nog niet. Nog niet zo lang geleden hebben ze Jezus spottend toegebeten: 'Jij wilt toch zo graag op de voorgrond staan? Nou dan! Ga naar Jeruzalem, ga naar het feest, en laat maar eens zien wat je kunt!' Nee, die broers van Jezus zijn hier niet. En áls ze er al zijn, dan staan ze mee te spotten met de rest. We hebben niet voor niets gezongen uit Psalm 69, en in de Oude berijming kwam dat nog nadrukkelijker uit: 'Mijn broederen ben ik vreemd, door elk onteerd, en onbekend de zonen van mijn moeder. Ik vind onder hen noch schutsheer, noch behoeder, want de ijver van Uw huis heeft mij verteerd.' Hier hangt Jezus, aan het kruis, en daar staat Zijn moeder, maar de broers, die zijn pijnlijk afwezig. En laten we maar heel eerlijk zijn vanavond: vandaag de dag gebeurt hetzelfde. Toch? Dat het geloof in Jezus een pijnlijke kloof geeft in families en gezinnen. Dat is niet alleen zo in moslimlanden, en in hindoeïstische landen, dat mensen worden uitgestoten uit hun familie als ze christen worden en zich laten dopen. Ja, daar gebeurt het zeker. Maar op een andere manier gebeurt het ook hier. Heel wat mensen onder ons hebben daarmee te maken. Dat doet pijn. En Jezus kent die pijn. Hij voelt Zelf die pijn, en Hij weet van de pijn die Zijn moeder voelt. Straks is Hij gestorven, en dan staat zij alleen.

Daarom klinkt hier Zijn stem. Hij zorgt, tot het einde. 'Vrouw, zie uw zoon.' 'En Johannes, kijk: je moeder.' 'Waarom Johannes? Waarom niet één van de anderen? Nou, het is dus waarschijnlijk dat Johannes een neef was, de zoon van Maria's zus Salome. Maar er speelt nog iets mee. Er staat: 'Vanaf dat moment nam de discipel haar bij zich in huis.' Het is heel goed mogelijk dat Johannes een huis had in Jeruzalem. Want Johannes en Jakobus kwamen uit een rijke vissersfamilie, met veel schepen en veel knechten. En die vis uit Galilea, die werd ook verkocht naar Jeruzalem, daar werd die aangevoerd door de Vispoort. Johannes was thuis in Jeruzalem, hij was een bekende van de hogepriester. Het is dus heel goed mogelijk dat Johannes een soort vertegenwoordiger van het bedrijf was geweest in Jeruzalem.

3. Jezus scheidt een nieuwe verbondenheid

Jezus zorgt voor Zijn moeder. Als Hij er Zelf niet meer is, niet meer op deze aarde, zal een ander voor haar zorgen. En zo komt hier, aan de voet van het kruis, een nieuwe verbondenheid tot stand. Je zou kunnen zeggen: een nieuwe familierelatie. Maria's eigen zonen laten het afweten. Johannes neemt hun plaats in. En ook al zou Johannes inderdaad haar neef zijn geweest, dan is dat niet

het bepalende in hun contact. Het bepalende, dat is de verbondenheid in Jezus Christus, de band die ontstaan is, doordat ze allebei geloven in Hem. Jezus zorgt voor een nieuwe familieband, een nieuw gezin waarin je opgenomen mag worden.

Kan Johannes Jezus dan vervangen? Nee, dat kan niet. Johannes kan Jezus niet vervangen, maar hij kan wel Jezus liefde weerspiegelen. En dat geldt ook vandaag de dag. De Here Jezus stierf om ervoor te zorgen, dat ieder van ons persoonlijk met God een band zouden krijgen. Dat de zonde niet meer in de weg staat. Dat de liefde tussen God en ons zou groeien. Maar Jezus weet ook, dat dat niet genoeg is. Want we zijn ook mensen, op deze wereld, met ons leven van elke dag. En daarom geeft Hij ons een familie, Hij geeft ons broers en zussen in het geloof, Hij plaatst mensen op onze weg, met wie we sámen Hem kunnen dienen. Straks mogen we het Avondmaal vieren, en dan mogen we dat zichtbaar beleven: we zijn één. Wij eten van dat éne brood, en uit al die druiven is één drank gevloeid. Een gemeente kan nooit als los zand aan elkaar hangen. Wij hóren bij elkaar!

Even een ontroerend detail. In onze vertaling staat: 'Vanaf dat uur nam de discipel haar bij zich in huis.' Dat zal ook wel bedoeld zijn. Maar in het Grieks staat er eigenlijk: 'Vanaf dat uur nam de discipel haar op in het zijne,' oftewel: hij nam haar op in de dingen van hemzelf, hij nam haar op in zijn leefwereld. Ze kreeg niet maar een kamertje ergens achter in huis. Nee, niet alleen het huis van Johannes stond open, ook het hart van Johannes stond open. Hij geeft zijn privacy op. En hij deelt zijn bezit. En dat is ook vandaag de dag gemeente zijn: delen, niet krampachtig je privacy willen bewaren, maar een ander toelaten in je eigen wereld.

4. Niemand is meer, niemand is minder

Aan de voet van het kruis ontstaat een nieuwe familieband. En met die familieband is nog iets vreemds aan de hand. Let u goed op wat Jezus zegt. Hij wil dat Johannes de zorg voor Maria op zich neemt. Maar Hij zegt niet alleen: 'Johannes, kijk: je moeder!' Nee, Jezus zegt iets tegen allebei! Tegen Maria: 'Vrouw, zie uw zoon'. En tegen Johannes: 'Zie, uw moeder.' Johannes zal voor Maria gaan zorgen, maar Maria zal ook voor Johannes gaan zorgen. Johannes biedt Maria onderdak, maar Maria zal ongetwijfeld Johannes laten delen in haar wijsheid en haar geloof. In die nieuwe familieband is er geen hoger of lager, geen meer of minder. In die familieband die Jezus schept, is er zorg voor elkáár. De avond daarvoor, op Witte Donderdag, bij de instelling van het Avondmaal, maakten de discipelen ruzie over de vraag, wie het belangrijkste was. Toen stond Jezus op, en pakte een schaal water en een doek, en Hij waste de voeten van Zijn discipelen. Hij zei: 'Ik heb jullie een voorbeeld gegeven. Dien dan elkaar door de liefde!'

In de gemeente van Christus is geen meer of minder, geen hoger of lager, maar wij allemaal mogen er zijn voor elkaar, ieder met onze eigen gaven en beperkingen, ieder met ons eigen karakter en met onze eigen mogelijkheden. 'Vrouw, zie uw zoon.' En Johannes, 'zie, uw moeder!'

'Zie!' zegt Jezus. 'Zie!' Twee keer. Dat wil zeggen: 'Kijk elkaar maar eens goed aan.' En dat mogen wij ook doen vanavond. Het is weleens een beetje moeilijk, als je aan de Avondmaalstafel zit, en er zitten mensen om je heen en tegenover je. Waar moet je nou heen kijken. Maar kijkt u elkaar maar rustig in de ogen. Want door Jezus Christus zijn we familie geworden.

5. Wij allen mogen leven van genade!

En als u nu in de kerk om u heen kijkt, en straks aan de Avondmaalstafel, dan ziet u heel verschillende mensen. heel divers. U ziet heerlijke mensen, met wie je zo van hart tot hart kunt praten. Hier in de gemeente zijn er hechte vriendschappen, al van járen. Prachtig!

Maar u ziet ook, daar ben ik zeker van, u ziet ook mensen die u zelf nooit als vriend zou kiezen. U ziet ook moeilijke mensen, eigenaardige mensen, mensen met een scherpe tong, mensen die u misschien ooit wel heel veel pijn gedaan hebben. En hoe zit dat dan met die mooie woorden over de nieuwe familieband in Christus? Hoe zit dat dan met die verbondenheid in Hem? Misschien zijn er wel mensen met wie u geen centje verbondenheid voelt, en zelfs niet wilt voelen...

Mag ik u er dan op wijzen, waar die nieuwe familieband is ontstaan? Waar zijn Johannes en Maria door Jezus aan elkaar gesmeed? Dat is gebeurd aan de voet van het kruis! Het kruis waar Jezus leed voor onze zonden! Als u nu om u heen kijkt, en straks, aan de tafel, weet u, wie u dan ziet? Dan ziet u zondaars! En de ander, die tegenover u zit, ziet ook een zondaar.

Waarom gaan we straks aan tafel? Om daarmee te laten zien hoe goed we zijn? U en ik, wij weten toch wel beter? We gaan als bedelaars, met open handen, omdat we Jezus nodig hebben, Zijn lichaam, Zijn bloed, als verzoening voor onze zonden.

Gemeente, laten we het voor eens en voor altijd onthouden: de verbindende schakel in de kerk, dat is niet dat je elkaar aardig vindt, of dat je het zo goed kunt vinden met elkaar, of dat je houdt van dezelfde soort muziek, of dat je op dezelfde golflengte zit. Dat kan allemaal zo wezen, en dan is dat prachtig. Maar het ook heel anders wezen. Nee, ten diepste is maar één echt verbindende schakel, en dat is Jezus! Jezus die stierf voor onze zonden. En als we dat steeds weer voor ogen houden, als we de ander zien als een zondaar die genade heeft ontvangen, als we onszelf leren zien als een zondaar die genade heeft gekregen, dan gaan we ook met genadige ogen naar elkaar kijken. Dan laat je het achterwege, je harde oordeel. Dan ga je niet zitten mokken, omdat je vindt dat de kerk je heeft laten zitten. dan word je niet bitter en dan blijf je niet boos. Want je weet: wij zijn allemaal zondaren, en we leven van Jezus' offer.

6. Ons leven is duur gekocht

Betekent dat dan, dat je ook maar lekker kunt doorleven als zondaar? U weet wel beter! U en ik, wij zijn gekocht met bloed! Jezus gaf alles wat Hij had. Ons leven is uiterst kostbaar, en elke zonde is opnieuw een klap in Zijn gezicht. Ik las een bericht over een vrouw in Italië. Een zwangere vrouw, en ze leed aan kanker. De dokter zei: 'Er is maar één soort chemokuur voor jou, maar dat zal je kind niet overleven.' En zij stond voor een afschuwelijk dilemma: kiezen voor de chemokuur, of kiezen voor haar kind. Ze koos voor haar kind. Het werd geboren, gezond en wel, een wolk van een jongen. Een maand later overleed ze. Deze jongen, hij zal het altijd weten: 'Ik dank mijn bestaan aan die keuze van mijn moeder, om haar leven op te offeren voor het mijne.' Hij zal het altijd beseffen: 'Mijn leven is duur gekocht.'

Aan de voet van het kruis ontstaat een nieuwe familieband. Jezus zorgt voor ons, tot het uiterste. En Hij smeedt ons aan elkaar, om ook voor elkaar, en voor de mensen om ons heen, tot het uiterste te gaan. Amen.